

IRIS (*Iridaceae*)

Er zijn ruim 200 Irissoorten die tot de vaste planten worden gerekend. Wortelstokirissen zijn rechtopstaande planten met rhizomen en soms dikke vlezige opslagwortels. Allemaal hebben ze opvallende bloemen, in alle kleuren van de regenboog.

Baardirissen

Hiertoe behoren meerdere soorten die goed bruikbaar zijn voor de tuin. De 'baard' wordt gevormd door een groot aantal gekleurde haren die langs het midden van een hangend kroonblad geplaatst zijn. *I. germanica* wordt gemiddeld 70 cm hoog. Deze Zuid-Europese soort heeft vier of vijf bloemen per bloemstengel. Uit het gebied rond de Adriatische zee komt *I. pallida*, een iris die gemakkelijk een meter hoog wordt en de tuinier beloont met geurende bloemen. Er zijn ook een heleboel cultivars die afgeleid zijn van de zogenoemde dwergbaardirissen. Over het algemeen bloeien de lagere variëteiten eerder dan de hogere. Halverwege de lente bloeit *I. pumila*, de kleinste van de baardirissen waarbij de bloemstengel amper 10 cm lang is. Ze is alleen geschikt voor een rotstui of trog, waar de drainage optimaal is en men de delicate bloemen niet over het hoofd ziet. Baardirissen gedijen bij een neutrale tot hogere ph.

Baardloze irissen

De kroonbladen van deze irissen zijn glad met als bekende soort, de sibirica-irissen. Zij verlangen een standplaats met meer vocht in de grond. Helemaal graag met hun voeten in het water zijn de irissen uit de laevigata-groep. Ze zijn afkomstig uit natte gebieden in Europa, Azië en Noord-Amerika. In tuinen zijn ze dan ook heel geschikt voor aanplantingen in vijverranden of langs beeklopen. Het zijn hoge planten met brede bladeren en sterke rhizomen. De bekendste onder hen is ongetwijfeld *I. pseudacorus*, onze eigen inheemse 'gele lis'. Ook de Noord-Amerikaanse *I. versicolor* doet het goed in ondiep water, al blijft deze wel een halve meter lager dan zijn gele neefje. Beiden zijn bijzonder groeikrachtig en dus niet geschikt voor een kleine vijver.

De Japanse *I. ensata* is ondertussen goed verkrijgbaar in Europa en Noord-Amerika. In vergelijking met de andere irissen bloeien ze laat, maar het gamma aan kleuren is even groot. Ze hebben liever een zuurder milieu. In een strenge winter worden ze best uit de vijver gehaald om op een drogere plek te laten overwinteren.

VERZORGING

De baardirissen hebben absoluut volle zon nodig om optimaal te kunnen bloeien. Ook houden ze van een goed gedraineerde bodem. De grond mag vruchtbaar zijn, maar voeg in geen geval stikstofrijke stalmest of tuincompost toe, want dat kan wortelrot in de hand werken. Bladgrond toevoegen is wel een goed idee.

Bij het planten laat u de wortels liefst zo verticaal mogelijk naar beneden in het plantgat hangen. Voeg dan de grond weer toe onder de rhizoom, erop toeziend dat deze overal goed aansluit. De bovenkant van de wortelstok laat je gewoon bloot liggen. Zwaardere grond is minder geschikt voor baardirissen, maar deze truc kan uitkomst brengen. Maak in een oppervlakkig plantgat een heuveltje waarop de rhizoom kan rusten. De wortels spreid je zijdelings uit en bedek je weer met aarde. Voldoende water geven gedurende het eerste groeiseizoen zodat de planten goed inwortelen. Deze groep irissen houdt van een neutrale tot licht kalkrijke bodem.

Baardloze irissen vragen doorgaans een frisse tot natte standplaats. Zij groeien dan ook beter in zware grond dan de baardirissen. Onder de baardloze irissen zijn er soorten die liever in een lichtzure grond groeien.

Om de vier à vijf jaar kan het nodig zijn om de planten op te nemen en te scheuren. Het ideale moment om dit te doen is in de zomer na de bloei. Na het (ver)planten is het een goed idee om de bladeren terug te knippen zodat de wind de planten niet loswrikt.

Op het einde van de winter mag je beschadigde bladeren met een

▲ *Iris sibirica* leent zich ook voor de border, als de bodem maar voldoende vocht biedt

▲ *Iris ensata* 'Aquamarin' is geschikt voor een vijver, zoals de naam doet vermoeden

korte ruk van de basis afscheuren. Doe dit echter nooit in de zomer. Uitgebloeide bloemstengels daarentegen mogen gerust aan de basis afgeknipt worden.

TIPS EN WEETJES

- Op heel hete locaties is het beter om de wortelstokken helemaal in te graven, tot maximaal 1 cm diep.
- Voorzichtig bij het schoffelen! Anders beschadigt worden de zijwortels of de nieuwe scheuten al snel beschadigd.●

◀ Tekst en foto's: Nik Spruyt

De Belgische Vastepplantenvereniging groepeert een aantal traditionele kwalitatieve vastepplantenkwekerijen die er alle een uitgebreid assortiment op na houden. Samen streven ze een eerlijke samenwerking na en bundelen veel kennis over vaste planten en het juiste gebruik ervan. Tevens ijveren ze voor de doelstellingen en normen opgesteld door I.S.U. (Internationale Stauden Union).